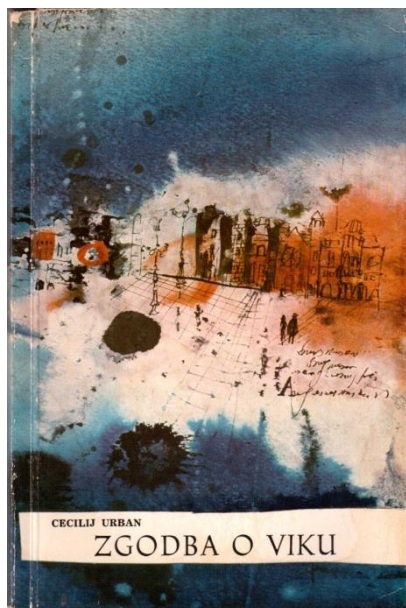

Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju

Cecil (Cecilij) Josifovič Urban

(1888, Trst, Avstrija, – 1958, Moskva, ZSSR,) – primorski emigrant, prevajalec (poliglot), dobrovoljec srbske vojske, sovjetski državljani in bibliograf ter slovenski pisatelj

Cecilij Urban, Zgodba o Viku
(Ljubljanske knjižnice, 2015)

Uvodno pojasnilo: pravo ime pisatelja je Ludvik Oblak, rojen je bil leta 1888 v Trstu materi Tereziji roj. Fajgelj, šivilji in očetu Jožetu Oblaku, pristaniškemu delavcu. Pri pobegu iz Trsta je koristil osebni dokument svoje sošolke Cecilije Urban, s tem, da je izbrisal zadnjo črko imena. Pri pisateljevanju je uporabljal razne psevdonime (znan je samo L. A. Šeremetjev).

Osnovno šolo je obiskoval v Srpenici pri Tolminu (živel pri maminem stricu Danilu Fajgelju, učitelju, organistu in skladatelju) in teti Katici, nemško gimnazijo je od leta 1900 obiskoval v Gorici in dokončal 1908 v Trstu. Že kot dijak se je navduševal za socialistične ideje in Rusijo, pisal je politične članke v slovenske in italijanske socialdemokratske časopise in objavil nekaj pesmi v slovenščini. Za literarno ustvarjanje ga je

navduševal pisatelj Rudolf Golouh. Po končani gimnaziji je nekaj časa delal kot črkostavec, kmalu zatem pa je iz političnih razlogov (preganjan s strani avstrijske policije v Trstu) emigriral v Italijo (skupaj z Andrejem Lahom in Albertom Sirkom) in obenem prevzel novo identiteto kot Cecilij Urban. V Firencah je študiral primerjalno filologijo (slovanske in romanske jezike) – kasneje je bil pravi poliglot, saj je znal 12 jezikov (slovenski, italijanski, srbski, ruski, nemški, francoski, angleški, latinski in starogrški, delno pa tudi španski, češki in bolgarski). Njegov mentor je bil filolog Domenico Comparetti. V Firencah se je družil z ruskimi političnimi emigranti, zlasti z Dimitrijem Kolpinski, pa se je kasneje poročil z njegovo hčerko Anno Nikolajevno Kolpinski, socialdemokratko in prevajalko.

Vneto je spremljal, poleg socialnih, tudi neposredna politična in vojaška dogajanja v svetu, posebno na Balkanu. Ko je Avstrija napadla Srbijo, se je odločil, da bo šel na pomoč srbskim bratom. V avtobiografski povesti z naslovom *Zgodba o Viku*¹ je samo opisal pot iz Firence do Rima na srbsko veleposlaništvu, pa zatem plovbo iz Italije na jadrnici njih peterice dobrovoljcev (Viki, Dalmatinec in še trojica »naših«), ko so se izkrcali in nadaljevali pot skozi »ozko in črno sotesko«.

V pogovoru knjige je na str 228 zgodovinar France Filipič, Urbanov znanec iz Sovjetske zveze, zapisal naslednje: »...kot prostovoljec se je decembra 1916 odpravil čez Jadransko morje na Balkan in stopil v srbsko vojsko zoper Avstrijo. V bojih je bil ranjen, a na otoku Krfu ga je doletela še težka bolezen, zaradi česar so ga poslali nazaj v Italijo, kjer je po ozdravitvi dobil delo prevajalca v tiskovnem uradu srbskega poslaništva v Rimu.«

¹ Cecilij Urban, *Zgodba o Viku*, Lipa 1967, Koper. Predgovor sta napisala pisatelja – slovenski France Bevk (spoznala sta se 1922 v Firencah) in sovjetski Nikolaj Tihonov. Knjigo je za objavo v ruščini pripravila leta 1961 njegova soproga Ana (v nakladi 85.000 izvodov), v slovenščino pa jo je prevedel Dušan Željeznov. Urban je knjigo posvetil Trstu, njegov glavni junak Viko je dejansko Ludvik, torej gre za avtobiografski povest. Pogovor in bibliografijo Cecilija Urbana je napisal France Filipič, ki je Urbana spoznal v Sovjetski zvezi.

Takoj sem zaprosil svojega prijatelja in generalmajorja v pokoju M. S. iz Beograda, naj preveri Cecilija Urbana kot slovenskega dobrovoljca srbske vojske in prevajalca v poslaništvu Kraljevine Srbije v Rimu. V začetku februarja 2015 sem dobil naslednji odgovor:

- V arhivi srbske vojske 1914–1918 – v seznamih slovenskih dobrovoljcev Cecilij Urban ni evidentiran, vendar pa je našel nekega Antona Urbana, vsekakor Slovenca, vendar brez vseh drugih podatkov (letnica rojstva, vojaška enota). Ker so bili slovenski dobrovoljci, obenem tudi podaniki Avstro-Ogrske, so seveda morali skrivati svojo identiteto zaradi sodnega preganjanja (primer polkovnika Janka Stibiela – Janka Vukasovića), pa sem skoraj siguran, da se izza Antona Urbana dejansko skriva Cecilij Urban oz. Ludvik Oblak!
- Z otoka Krk so v arhivu sezname umrlih ranjencev, ne pa tudi samih ranjencev – prav tako pa ni seznamov ranjencev, ki so bili poslani na zdravljenje v Francijo, Italijo in druge države.
- V arhivi srbskega poslaništva v Rimu Cecilij Urban ni evidentiran – ni podatkov (seznamov) o dobrovoljcih, ki so na poslaništvu v Rimu prejeli denar za potne (ladijske) stroške (1916) niti kot uslužbenec – prevajalec (1919).

Žal tako te epizode iz Urbanovega življenja ne bomo spoznali. Morda se bo kdo našel in nam bo jo posredoval...

Kot italijanski državljani je bil Cecilij Urban iz Krfa prepeljan v Italijo, kjer so ga pozdravili. Očitno so za njega poskrbeli tudi na srbskem poslaništvu v Rimu, saj je bil prevajalec na tiskovnem uradu srbskega in kmalu zatem tudi jugoslovenskega poslaništva.

Pisatelj France Bevk omenja, da je leta 1922 v Firencah obiskal mednarodno razstavo knjig. Prijatelj Lojze Res, študent na tamkajšnji univerzi mu je predstavil sovjetskega zastopnika na tej razstavi – tržaškega Slovenca Cecilija Urbana. Bevk se ga spominja kot »preprostega človeka bistrega duha, z dobršno

mero ponosa in samozavesti, saj je bil zastopnik velike družine sovjetskih narodov.«

Sovjetski pisatelj Nikolaj Tihonov pa ga predstavi kot človeka »velikega srca in izrednega literarnega talenta«. Pove nam tudi, da je po priporočilu sovjetskega poslanika v Rimu tovariša V. V. Vorovskega, Urban imenovan za sekretarja sovjetskega oddelka na navedeni razstavi knjig. Po končani razstavi je dobil vabilo, naj odpotuje v Sovjetsko zvezo. Verjetno že poročen z Ano Nikolajevno Kolpinsko, je Urban vabilo z veseljem prejel in že jeseni 1922 sta mladoporočenca bila v Moskvi. Otrok nista imela, Ana je imela sina iz prejšnjega zakona. Leta 1925 je postal sovjetski državlján. Vse do svoje smrti 1958 se je v novi domovini z vsem žarom posvetil bibliografskemu delu, prevajanju in pisateljevanju. Bil je verodostojen predstavnik slovenske literature v Moskvi.

Iz objavljenih del je mogoče sklepati, da je Urban v letih 1919–1921, za potrebe jugoslovanskega poslaništva napisal dve študiji oz. članka, in sicer:

- C. O. Urban, Sloveni ed il movimento jugo-slavo, Roma, 1919, (Slovenci in jugoslovansko gibanje),
- Centralizzazione e decentralmento nei partiti del Regno SHS, Roma, 1921 (Centralizacija in decentralčizacija strank v Kraljevini SHS).

Poleg številnih člankov v italijanskih časopisih o sovjetski razstavi knjig v Firencah, je Urban za sovjetsko poslaništvo oz. za sovjetsko delegacijo v Genovi leta 1922 napisal tudi dve študiji, in sicer:

- Zahodnoevropska politika in Rusija po dokumentih genovske konference,
- Svetovna vojna in razsulo, Firenze, 1922.

Po prihodu v Sovjetsko zvezo je opravljal naslednje funkcije oz. dolžnosti:

- Državna knjižna založba v Moskvi – urednik, referent in bibliograf, 1922–1932,
- Znanstvena biblioteka Nikitskega botaničnega vrta v Jalti na Krimu – vodja, 1932–1934 (soproga Ana na okrevanju),
- Botanični inštitut v Moskvi, vodja – 1934,
- Inštitut svetovne literature »Maksim Gorki« v Moskvi, znanstveni sodelavec, glavni bibliotekar in od 1938 glavni bibliograf inštituta – 1935–1941 (vmes je v letih 1938–1940 končal večerno univerzo marksizma-leninizma, pa četudi ni bil član KP(b) Sovjetske zveze).
- Julija 1941 se je kot prostovoljec javil v Rdečo armado in bil ranjen v bitki za Moskvo,
- Vrnil se je v Inštitut, ki je bil premeščen v Taškent, že leta 1943 pa se je vrnil v Moskvo (vmes je bil član Vseslovanskega komiteja in predavatelj v Višji diplomatski šoli ministrstva za zunanje zadeve).
- Upokojen je bil 1953 zaradi zdravstvenih težav, pa je bil napoten v Odeso, kjer je tudi napisal *Zgodbo o Viku*.
- Umril je 1958 v Moskvi.

Čeprav France Klopčič navaja, da njegov znanec Cecilij Urban ni bil član KP(b), je to malo verjetno zaradi funkcij, ki jih je opravljal, pa tudi zaradi številnih poznanstev, ki jih je ustvaril. Pravi odgovor bi nam verjetno lahko posredovala njegova soproga Ana ali njen oče. Namreč, takoj po oktobrski revoluciji so organi Čeke masovno pošiljali svojo agenturo v tujino, posebno v poslaništva in druge inštitucije. Tudi dejstvo, da je bil Urban celo povabljen v Sovjetsko zvezo dovolj zgovorno priča o njegovi politično-ideološki usmeritvi. Klopčič tudi navaja, da je Urban poznal kar nekaj Slovencev v Moskvi, posebno Primorcev (Gustinčič, Regent, ing. Ferjančič in drugi), kar tudi pomeni, da je zelo verjetno imel tudi določene stike z varnostnimi organi. Vsekakor je ta del njegovega življenja velika neznanka.

Slovenski Cobiss vsebuje samo dve deli C. Urbana: že omenjeni članek iz leta 1919 in *Zgodbo o Viku* iz leta 1961. Celotno

bibliografijo C. Urbana je sestavil F. Klopčič, pa je na kratko povzemam:

Lastna dela:

- Članki v *Delavskem listu* in *Il lavatore* v Trstu – 1907–1908,
- Pesmi v ljubljanskem *Zvonu* in zagrebški *Prosveti* – 1911–12,
- Članka *Panslavisimo, ilirisimo e l'anno 1948* in *Austria delenda* – 1913 – 15,
- Študija (knjiga) C. O. Urban: *Sloveni ed il movimento jugoslavo* – 1919,
- Članek *Centralizzazione e decentralmento nei partiti del Regno SHS* – 1921,
- Dve študije v ruščini: *Zahodnoevropska politika in Rusija in Svetovna vojna in razsulo* ter več člankov v italijanščini o sovjetski razstavi knjig v Firencah – 1922,
- Soavtor bibliografskega priročnika o sodobnih tujih pisateljih, v ruščini – 1930,
- Sestavek o ruski literaturi v tujih prevodih – 1931,
- Članki o zahodno-evropskih pisateljih za rusko literarno enciklopedijo – 1930-32,
- Referat o italijanski literaturi – 1938,
- Kot bibliograf je sestavil dve temeljni deli: Bibliografija prevodov italijanskega in španskega leposlovja v ruščino in Bibliografija prevodov ruskega leposlovja v italijanski in španski jezik – 1938,
- Razprava: Ideja boja za zedinjenje in osvoboditev v slovenski literaturi in predavanje o slovenskem gledališču – 1944,
- Predgovor o Cankarjevih delih in avtor zbornika o pesmih svobode – 1945,
- Članek o Simonu Gregorčiču v Veliki sovjetski enciklopediji – 1946,
- Članek o Njegoševem Gorskem vencu – 1947,
- Predgovor h knjigi poezije Franceta Prešerna – 1948 in 1955,
- Knjiga Povest o Viku, 85.000 izvodov, v ruščini – pripravila soproga Ana – 1961.

Prevodi:

- Štiri brošure, po naročilu Komiteja za propagando, iz ruščine v italijanščino – 1930/32,
- Ivan Cankar, Povest o Simone Sirotnike, v ruščini – 1941,
- Ivan Cankar, Izbrana dela, v ruščini – 1945,
- Ivan Cankar, Izbrane povesti, v ruščini – 1958,
- Ivan Cankar, Hlapec Jernej, v ruščini – 1958,
- Prežihov Voranc, Izbrana dela, v ruščini – 1959,
- Zbornik povesti jugoslovanskih pisateljev, v ruščini – 1959.

Ludvik Oblak alias Cecilij Urban, sin primorskega pristaniškega delavca, je Slovenijo in njeno literaturo dostojno predstavljal v Sovjetski zvezi, sedanji Rusiji.

Bil je tudi vojak – prostovoljec dveh vojska: srbske in sovjetske. Zato si zasluži, da ga ohranimo v trajnem spominu.

